

Силабус курсу Філософія релігії	
Освітній ступінь – бакалавр Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 033 Філософія Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів» Кількість кредитів – 3 Рік підготовки, семестр – 2 рік; 3 семестр Компонент освітньої програми: вибірковий Дні занять: згідно з розкладом занять Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи Мова викладання: українська	

Керівник курсу

д. і. н., проф. **Бистрицька Елла Володимирівна**

Контактна інформація: elherman@ukr.net 0672578284

Опис дисципліни

Дисципліна «Філософія релігії» спрямована на формування у студентів базових філософських знань щодо осмислення релігії та релігійних процесів, визначення їх місця і ролі в суспільному розвитку. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з філософським розумінням та оцінкою релігійної форми свідомості як самобутнього духовного явища в історії культури, основними напрямами сучасної релігійної філософії, які є складовою духовної культури, досягненнями світської релігієзнавчої думки, висвітлення специфіки філософського підходу до аналізу та оцінки релігійної систем. Пояснюється варіативність сучасних напрямів релігійної філософії, яка є результатом впливів взаємопов'язаних чинників (світоглядних, культурних, політичних, економічних) на міжконфесійні відносини у межах національних та світових релігій. Послідовно розглядаються особливості різних напрямів сучасної релігійної філософії (буддійська філософія, християнська філософія – православна, католицька, протестантська, мусульманська філософія) та їх місце і роль у сучасних соціокультурних процесах

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1 Основні концепції релігії	
Тема 1. Філософські концепції релігійної віри	Знати: предметну область дослідження філософії релігії, його структурні системи та категоріальний апарат, основні теоретико-методологічні підходи до вивчення релігії, основні форми філософії релігії, філософські концепції релігійної віри, зокрема, «моделі» іудео-християнської віри (релігійна проблематика в осмисленні Б. Спінози, Д. Юма, І. Канта; філософська теологія Ф. Шлейєрмахера; релігія, теологія та антропологія в інтерпретації Л.Фейєрбаха та інших), зміст релігієзнавчої думки в Україні: П. Юркевич («філософія серця»), О.Потебня («філософія мови»), І.Франко, Д.Чижевський, М.Грушевський, В.Липинський, митрополит Іларіон-І.Огієнко; основні течії, напрями, школи сучасної філософії релігії ХХ – ХХІ ст.
Тема 2. Релігійна свідомість у філософії Г.В.Ф. Гегеля	
Тема 3. Антропологічний принцип та вчення про релігію у філософії Л. Фейєрбаха.	
Тема 4. Обґрунтування релігії у філософії постмодерного часу	
Змістовий модуль 2 Основні напрями релігійної філософії	
Тема 5. Філософія буддизму	Знати: обґрунтування й апології конфесійних віровчень як ідейно-доктринального джерела релігійної філософії. Віроповчально-догматичні та структурно-дисциплінарні особливості теології (богослов'я) різних релігій і конфесій. Основні конфесійні форми теології (богослов'я) Заходу і Сходу.
Тема 6. Філософська доктрина католицизму	
Тема 7. Філософія православ'я	
Тема 8. Філософія протестантизму	
Тема 9. Філософія ісламу	

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи.
ЗК 11	Цінування та повага різноманітності й мультикультурності.
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності.
ЗК 13	Здатність креативно мислити та генерувати нові ідеї.

ЗК 14	Здатність до діалогу та співпраці з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами в інших галузях знань/видах діяльності.
ЗК 15	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 16.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ФК 1	Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури, її методологічної основи для аналітичної діяльності.
ФК 2	Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.
ФК 3	Здатність використовувати у професійній діяльності знання про розвиток основних ідей, учень та напрямків суспільних дисциплін.
ФК 4	Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуальної думки у світовій філософській традиції та її ролі в українській духовній культурі й суспільних процесах.
ФК 5	Здатність аналізувати сучасні філософські та суспільно-політичні й економічні проблеми та вчення.
ФК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань.
ФК 7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
ФК 8	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
ФК 9	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності філософські та конкретно-наукові методи і підходи.
ФК 10	Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, економічної, та загальнонаукової проблематики.
ФК 11	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.
ФК 13	Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії та суспільних наук.
ФК 14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
ФК 15	Здатність вести перемовини, розв'язувати конфліктні ситуації, використовувати набуті знання та вміння комунікувати у процесі професійної взаємодії на підприємствах (організаціях, установах).
ФК16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.
ПРН 1	Розуміти сенс філософії та суспільних наук, їх місце в системі культури.
ПРН 2	Розуміти розмаїття та специфіку філософських та суспільних дисциплін, знати філософську та конкретно-наукову термінологію.
ПРН 3	Знати основні етапи, напрямки в історії світової і вітчизняної філософії та інших суспільних галузей.
ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.

ПРН 6	Знати основні напрями, тенденції, проблематику сучасної філософії та суспільних наук.
ПРН 7	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
ПРН 8	Оперувати основними філософськими, економічними, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності.
ПРН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та уміння роботи з документами різних видів.
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.
ПРН 13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації.
ПРН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності.
ПРН 17	Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії та суспільних наук.
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.
ПРН 22	Знати нормативну суспільно-політичну й економічну теорію, їх прикладний та порівняльні аспекти; використовувати понятійно-категоріальний та аналітично-дослідницький апарат сучасної світової суспільної думки.

Літературні джерела

1. Академічне релігієзнавство. Підручник /За наук. ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Надурак В.В. Релігійна філософія : навч. посіб. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2011. 135с.
3. Жданов Н. В., Игнатенко А.А. Ислам на пороге XXI века [Текст] : общественно-политическая литература - М. : Политиздат, 1989. 352 с.
4. Иванова И.И. Религиозная философия: Учеб. пособие: (Программа и научно-методические материалы для студ. вузов по спец. «Религиоведение» и «Теология»). – Бишкек: КРСУ, 2001. 80с.
5. Корбен Анри. История исламской философии. М.: Прогресс-Традиция, 2010. 360 с.
5. Кузмицкас Б. Ю.Философские концепции католического модернизма. – Вильнюс : Минтис, 1982. 208 с.
6. Римский В.П., Климова С.М. Статус религиозной философии: обзор дискуссии // Религиоведение. – 2007. № 4. С.157 – 169.
7. Торчинов Е. А. Введение в буддологию: курс лекций — СПб: Санкт-Петербургское философское общество, 2000. 304 с.
8. Трефилов В. А. Надконфессиональная синкретическая религиозная философия //Основы религиоведения: Учеб., М.: Высш. шк., 2005. с. 364-381.
9. Чертков А. Б. Православная философия и современность. – Рига: Авотс, 1989. 364 с.
10. Коран / пер. М. Якубовича. – Istambul-Mayis, 2018.

11. Іслам: Енциклопедичний словник / Ісмагілов С., Козловський І., Халіков Р. – К., 2021. 432 с.

Додаткова:

12. Антонов К.М. Религиозный опыт, творчество и догмат в русской мысли начала XX века // Религиоведение. -2007. № 3. С.128- 142.
13. Бернюкевич Т.В. Компаративистские идеи в системе необуддизма Б. Дандарона // Религиоведение. - 2008. № 1. С.98-106.
14. Гайденов В., Смирнов Г. О предмете религиозной философии // Общественные науки и современность. - 1996. № 1. С.85 – 96.
15. Зеньковский В. В. Основы христианской философии : в 2 т. – М. : Свято-Владимирское Братство, 1992. 266 с.
16. Зізіулас Йоан. Буття як спілкування. Дослідження особистості і Церкви / Пер. з англ. - К.: Дух і літера, 2005. 276 с.
17. Лимэн Оливер. Введение в классическую исламскую философию. Пер. с англ. М., 2007.-280 с.
18. Простяков С.С. Идея провиденциализма в протестантской диалектической теологии // Религиоведение. 2009. № 3. – С.107- 114.
19. Силантьева М.В. Экзистенциальная диалектика Н.А.Бердяева в соотношении философии, религии и культуры // Религиоведение. 2005. № 1. С.80-88.
20. Синнетт А. П. Эзотерический буддизм. - М. : Изд-во Духовной литературы, 2001. 304 с.
21. Стрелкова А. Ю. Принципи дзен-буддизму у філософії: автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня 5канд. філософ. наук : спец. 09.00.05 - Історія філософії. К., 2006. 16 с.
22. Фролова Е. А. История арабо-мусульманской философии. Средние века и современность: Учебное пособие. - М., 2006. 199 с.
23. Фромм Э., Судзуки Д., Р. де Мартино. Дзен- буддизм и психоанализ. – М.: Издательство «Весь мир», 1997. 270с.
24. Хоружий С. С. Очерки синергийной антропологии. – М.: Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2005. 408 с.
25. Человек восходящий: философский и научный синтез «Живой Этики». - Барнаул: Алтайский дом печати, 2012. 512 с.
26. Яннарас Х. Нерозривна філософія: Нариси вступу до філософії / Христос Яннарас; пер. з новогрец. А. Чердаклі, Н. Клименко. – К. : Основи, 2000. 314 с.
27. Яннарас Х. Вера Церкви: Введение в православное богословие. – М.: Центр по изучению религий, 1992. 228 с.
28. Яннарас Х. Вызов православного традиционализма / пер. с англ. С. Зайденберга / «Readr – читатель двадцать первого века». – URL: <http://readr.ru/hristos-yannaras-vizov-pravoslavnogo-tradicionalizma.html#page=1>
29. Яннарас Х. Личность и Эрос // Избранное: Личность и Эрос. – М., 2005. С. 87-400

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі лабораторного заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
ЗМ 1 (теми 1-2) усне опитування, тести, завдання	40
ЗМ 2 (теми 3-6) усне опитування, тести, завдання	40
Підсумкове опитування, тест	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій).
- 2) Тематика та зміст практичних і семінарських робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю.
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE